

Cançons per una revolta: «La presó de Lleida»

Va ser la primera cançó interpretada pel col·lectiu seminal de la Nova Cançó

Al llarg dels segles els catalans hem configurat un paisatge sonor que ens fa recognoscibles davant el món. Un dels elements indispensables en l'establiment de tota identitat és la configuració d'un imaginari col·lectiu. En temps convulsos en l'espectre polític, a Enderrock.cat recollim un bon grapat de cançons catalanes que tenen imprès el segell de la lluita i la revolució, a raó d'una cada dia. Avui, "La presó de Lleida", amb música i text tradicional (segle XVIII).

?La presó de Lleida?, ?La presó de Nàpols?, ?La presó de Tibi?, ?La presó de França?... són la mateixa cançó amb diferents variants. Els ingredients essencials són comuns: una presó, una donzella enamorada, uns condemnats i una cançó. A partir d'aquí, la concreció de la ciutat on passen els esdeveniments i la sort final dels condemnats varia de l'una a l'altra. En uns casos els condemnats moren i la dama, també. En altres se salven. I també hi ha versions que deixen la resolució del conflicte a l'aire. Com a pista podem assegurar que a Catalunya la versió més arrelada és la que se situa a Lleida; que a les Illes, és Nàpols, i al País Valencià, és Tibi, una petita localitat al sud de l'Alcoià.

Podem dir que les versions modernes de 'La presó de Lleida' van néixer el mateix dia que ho va fer la Nova Cançó, el 19 de desembre de 1961, al Centro de Influencia Católica Femenina (CICF). En aquella data, a l'acte anomenat 'Poesia de la Nova Cançó' es van donar a conèixer com a cantants **Josep Maria Espinàs** i **Miquel Porter**. **Remei Margarit** ho va fer a través d'un enregistrament perquè estava malalta. La primera cançó que es va sentir aquella nit al CICF va ser 'La presó de Lleida', interpretada per **Espinàs**.

Com és habitual en aquest tipus de peces, té multitud de versions, més encara si tenim en compte les variants de 'La presó de Nàpols' i de 'La presó de Tibi'. Alguns artistes se n'han servit per explicar fets una mica diferents dels de la cançó tradicional. Així ho va fer **Oriol Tramvia** al seu àlbum en directe *Bèstia!* (Edigsa, 1976), amb dues versions. A la primera, sobre un acompanyament de rock garatger -**Tramvia** és considerat el precursor del punk català-, canta la versió tradicional i s'acaba preguntant 'per què no hi anem tu i jo?'. A la segona, amb una estètica folk, canvia significativament la localització de la presó: 'Allà al carrer d'Entença/ si n'hi ha una presó,/ de presos mai n'hi falten,/ prou n'hi porta el baró...'. La referència a la presó Model en plena Transició era saludada amb aplaudiments pel públic.

L'any següent, **Marina Rossell** també en va cantar una lletra modificada al disc *Si volíeu escoltar...* (CBS, 1977). En l'adaptació no hi ha dama, i a mesura que augmenten els cants dels presos, també ho fa la ràbia del governador. La cançó, en aquest cas, acaba bé: 'No ens falta menjar i beure,/ senyor governador,/ lo que'ns falta ho tindrem,/ petita bonica,/ les claus de la presó!/ lliureta lliureta'.